„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницомна по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године $17^1/_2$ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 142. У Новом Саду у недељу 12. (24.) септембра 1882. ГОДИНА XVII.

РУСКИ ЦАР У МОСКВИ.

(*) Телеграфске вести из старе руске престонице, матушке Москве, доносе нам глас из ненада, да је пре неки дан, цар Александар III. са породицом својом тамо приспео, да је свечано дочекан, да је прегледао војску и да ће посетити и изложбу. Са бављењем рускога цара у срцу големог царства свог, доводе листови разне ствари у свезу, које се том приликом и могу и не могу десити. Из њихових редова даје се пак најјасније проучити, да се прилично једе, што до сад нису о путовању ништа знали, те нису у след тога ни своје усијане комбинације правити могли. Али што нису могли онда, то се ево журе, да накнаде сад. Тако стојимо од прилике и ми; само што наше комбинације не подударају се ни најмање са њиховима, и што се не једимо, што нисмо о путовању царевом знали ништа пре него што се збило.

Прилика је сва, да пут царев у Москву није намењен само тамошњој изложби а ни прегледању војске, већ да има свога дубљег значаја. Да ли је тај значај у извршењу стародревнога обичаја, који умотава и личност и ствар већом славом и неким неприступачним сјајем, то се даје тек само слутити, никако пак тврдити. Ми ту мислимо крунисање.

Руски народ привржен је своме владаоцу од кад постоји; за њега је готов учинити све и сва; он му стоји пред духовним очима тако висок, тако узвишен, да са његовим именом доводи у свезу само оно што је најбоље и најидеалније; за невоље, што је трпио од памтивека, не криви њега, него чиновнике и судбу, или баш никога — али уједно и тражи, да му се цар и формално приближи божанству, а то ће понајбоље чинити тиме, што се у светој Москви, у великој саборној цркви, даде крунисати. Да, тај чин, ако и нема пред мислиоцима тако велике важности, пред народом је на сваки начин од неизмерног значаја, јер је нешто конкретно, даје се видити и даје се славити.

Нема сумње, да се чином крунисања приближују и народ и цар, јер тиме се некако тек у цареве руке предаје власт, што му је — по легенди — уступило божанство на земљи, барем на неко време, а то време не траје дуже него до смрти његове. Сама власт, онај апстрактан појам, да богме да не гине, мењају се само представници њени, и онда је на сваки начин нужно, да се церемоније обаве што пре, да не би се народ научио, да може власти бити и без церемонија, кад би се та одлагала тако дуго. То важи за државе апсолутистичне особито, јер њихова битност баш лежи у том, да се народ навикне, да се власт никад не прекида нити да се може прекидати. На тим се и оснива она изрека у старој краљевини Француској: „Краљ је мртав, живио краљ!“ А то се односило на наследника, који је одмах ступио на власт, још пре него што је пређашњи краљ и охладнио, ма да је тај наследник био још у повоју. Ту се дакле пред очима развијала замисао о вечитости божије власти; на земљи се примером показивало, да власт може заиста бити вечита, да је услед тога неприкосновена, да је нека светиња, којој се сваки мора дубоко да поклони и да је обожава. Тадкав чар онда омотава помазаника божијег.

Није нам смер упуштати се у дубље рефлексије о власти и о владаоцима, само смо у неколико речи хтели да обележимо значај чина, који се ево по свој прилици у Москви спрема.

Том чину даје на сваки начин још већу важност присуство црногорског кнеза, који је из својих кршних гора похитао, да свом моћном савезнику у тешким часовима ратовања, и сад у близини буде, кад се обавља пријатнији део царовања. Њих двоје спаја не само племенска и верска заједница, њих спаја и друга околност, која се у сред рике топова и севања ханцара у најлепшој боји показује, чаличи и одржава.

Шта о путовању, шта ли о крунисању рускога цара веле бечки и пештански листови, то се нас не тиче ни мало, нити се обзиремо на то. Они се нису никад показали пријатељски према великоме словенскоме племену, њих је водио свагда ниски интерес, из њихове је главе говорио страх, а речи им је диктирала мржња. На жалост су им речи у неславенским земљама од великог уплива али и то стоји, да се Русија не обзире много на њихово мњење. Ако ти листови доводе изненадно путовање рускога цара и породице му у свезу са досадашњим атентатима, то је само излив њихова гњева, што пре тога о том догађају нису знали ништа, те им други разлози у први мах нису ни пали на памет. Да не стоји њихов разлог, види се просто из тога, што је цар без икакве војничке пратње ушао у Москву, дакле се народу свом показао слободно, имајући чистог поверења у непокварено срце народа свог.

О другим комбинацијама, што су у свези са путовањем и крунисањем — други пут.

Занатлијска слава у Новом Саду

дне 8. (20.) септембра о. г.

Овдашња „Задруга Срба Занатлија Новосађана“ славила је о Малој Госпођи горе назначеног дне дванајстогодишњи дан, од како постоји — као што смо о том у кратко јавили у прошлом броју овога листа.

Већ на неколико дана пред Малу Госпођу, ко је год мотрио, спазити је могао живље неко кретање у вароши нашој. Занатлијски сталеж овде је знатан на броју, а нарочито Срби занатлије, и на лепом гласу задруга им занатлијска, коју основаше ти вредни наши мајстори год. 1870.

Задругари ове задруге спремали су се, да прославе горе поменуту славу што лепше и што боље. Одборници, двојица по двојица ишли су и позивали госте на ту славу им и по том на освећење заставе задружне, на састанак им занатлијски и најпосле на „беседу с игранком.“

Како рекосмо, припреме се чиниле у велико, што сходније слави тој и прослави и отуд оно живље кретање, мало час наговештено.

Прослава ова почела је у овдашњој св. николајевској цркви свечаном службом.

У цркви реченој на среди пред столом туторским разастрта била је и на сто положена занатлијска застава ради освећења.

Да опишемо најпре и најпре дакле заставу исту, која је право да речемо у свачем ремек рада и самосвојна работа руку занатлија задругара и којом се дојиста поносити може „Задруга Срба Занатлија Новосађана.“

Застава је од плаве свиле на копље, са два окрајка и на сваком по једна сребрна ројта, с једне стране застави слика је св. Саве, а с друге навезено зламење печата овозадружног. Слику је насликао наш признати акад. сликар г. Аксентије Марадић, по замисли г. проф. А. Сандића и приказује св. Саву овом појавом: Занатлије с „небом“ и заставама својим руфетским дошли по св. Саву, да га из двора архијерејског прате у цркву. Светац је у плашту архијерејском с панакамилавком на глави, са штаком у левици, а с крстом у десници, па ће да сиђе са степена, те крстом благосиља народ. Занатлије су, и који небо носе и друге заставе, и који ће да га уз то прате — свак у руву свечаном, старинском.

С десне стране ниже свеца казанџија узео нов котлић с водицом и с босиљком, види се да ће на освештање неко, с леве други занатлија, по свој прилици црквењак, узео у руку кључеве; и с једне и с друге стране по неколико су занатлија као да праве шпалир и крче пута свецу к цркви. Ковач међу њима, биће какав богумиља, у онај час истрчао из своје ковачнице, те узео велики чекић на леђа. Над небом је још круна владарска, да се види, да је првосвештеник Сава рода краљевскога. С десна и с лева „небу“ у дну се виде, поменуте заставе руфетске: кујунџијска (златарска), коларска, браварска, дунђерска, столарска и неимарска и т. д., а састраг у дну слегао се силан народ.

Ето така је та слика на застави: свети Сава сред Срба занатлија.

Ко пак познаје кичицу и рад сликарски г. Марадића, знаће и да му не кажемо, да је посао му сликарски достигао висину уметничку. Г. Марадић се дојиста трудио, да тим послом осветла себи образ и лепа спомена остави у овдашњем занатлијству српском до послетка. „Задруга Срба Занатлија“, како сликар не хтеде никакве плате за труд свој, даривала га је ипак са 12 дуката у злату.

С друге стране заставе, како рекосмо, навезен је у великом обиму печат задружни: зламење удруживања, две руке једна у другој, окићене гранчицом храстовом и гранчицом лаворовом, па у венац савите и траком на шепут привезане; врху зламења тог година 1870. за спомен, кад је задруга ова основана — а око свега тога крупни слови извезено: „Задруга Срба Занатлија у Новоме Саду.“

Заставу ову красе три широке и дуге траке, једна црвена, друга плава а трећа бела; прва и трећа је задружна и на тој су навезена зламења оних заната, које раде задругари ове задруге; она плава кумина је са навезеном посветом: „Освећењу „Задруге Срба занатлија Новосађана дне 8. (20.) септ. Марија Трандафил.“

Вез је навезла и сребром попунила, а местимице и златом превезла најпризнатија данас у Новом Саду везиља г. Катарина Поповића-Мицина, — везу том ретко да ће бити пара међ везиљама и на далеко у земљи овој. Гђа К. Поповића-Мицина позната је до јако била свету нашем, као списатељка „Великог Српског Кувара“, а сад ево нека је читаоци наши познају и по уметничком раду везиљском.

Није овде места критици прекрасног веза овог на застави (то је посао раделица, уметница Српкиња, које се у том разбирају) ми ћемо за овај пар рећи, да је и ово ремек-работа вредне руке раделице Српкиње. Свака тварка ту навезена тако је смишљена и пластично изведена, мислиш од сребра и злата изрезана, па на свилу тек пришивена. Ми ни чему замерке не знамо.

Овдашња црква св. Николајевска, као што је познато, од старина је била грчка, у којој се до пре десетак година, сваке друге недеље и грчки служило. Тој цркви данас главна је приложница, ил управо ктиторка госпођа Марија Трандафил, која је исту цркву сасвим изнова лепо оправила и сјајно украсила о свом трошку, те и сама издржава свештеника и послужитеље црквене.

Црква је иста за оваке и веће свечаности премалена; о тога и овом приликом ни четврти део народа и побожног света не могаше о слави овој бити у цркви на служби и свештењу заставе, него је силан остали свет отстојао за то време у пространој порти око цркве. Задруга Срба Занатлија Новосађана од пет овдашњих цркава, и већих и пространијих, изабрала је за славу и освећење заставе баш ту Николајевску, из почасти госпођи Марији Трандафил, која се примила да кумује при освећењу заставе оводружне.

По свршеном богослужењу, после молитве заамвоње изађе високопреосв. г. епископ Василијан са свештенством на сред цркве, где је застава, као што с почетка рекосмо, разастрта на столу положена била, и одслужи чин освећења по обреду црквеном и напослетку пошкропив заставу светом водицом, прими и чекић од председника задружног и први укуца клин по обичају, у копље застави и дарива је. За тим дигне заставоноша заставу у вис и преклони је по том поменутој госпођи куми, која привеже уз копље речену траку с горе назначеним изведеним натписом и такође дарива заставу. Господин епископ доврши по том службу, подели нафору и упути се из цркве напоље; госпођа кума и заставоноша са заставом и сав остали народ испрате га из цркве.

(Наставиће се.)

Политички преглед.

Од јавних ствари, што се појављују на политичкоме обзорју, као да ће свет понајвише занимати **путовање руске царске породице у Москву.** Јер египатско питање, што је особито нас Србе тако „ужасно“ занимало, као да се помало губи у ономе пустињскоме песку или се бар дави у реци Нилу, која сад, по обичају своме, опет долази и расте. Са свим је појмљиво онда, да се оном догађају обраћа велика пажња. Бечке и пештанске новине граде из тога своје закључке; али то нас ни најмање неће помутити, шта више, пре бисмо се држали противнога. Пре неки дан стигао је руски цар са породицом својом у Москву, народ га је дочекао са неописаним одушевљењем а он није дао наредити, да га прати хитра коњица. Још пре доласка царевог стигао је прногорски кнез Никола у Москву, и одмах је одјездио у Кремљ. У Ђорђевој дворани у Кремљу дочекао је руског цара варошки заповедник Чичерин; њему по староме словенском обичају предао хлеба и соли, и поздравио га овим речима: „Ваше Величанство! Москва се радује што види Ваше Величанство у својим зидовима. Свако сретање само је израз оне дубоке свете љубави и поверења, што везује цара са народом својим. У тој ће свези наћи Ваше Величанство најбољу обрану против унутрашњих и спољашњих непријатеља. У име Москве сретан сам да принесем В. Величанству хлеба и соли.“ Цар је одговорио на то да је у Москви свагда сретан, и захваљује се на срдачноме дочеку. За тим је отишао цар у саборну цркву. Сутра дан била је војничка смотра за тим је цар посетио изложбу. Из датих вести не може се знати, да ли ће том приликом бити крунисање.

У свези са тим свечаностима доводе бечки листови и тај догађај да се између **Русије** и **Црне Горе**, приликом бављења кнеза Николе у Петрограду, склопио **уговор за обрану и нападај.** Колико је у тој вести истине, не знамо, на сваки начин пак држимо, да је свеза између Русије и Црне Горе са свим — природна и наравна, и то из многих и многих и узрока и разлога.

У присенку горњих догађаја, као да се развила и та вест, да је **Аустро-Угарска** са **Србијом** склопила тајни уговор, по коме се аустро-угарској војсци, у неким извесним приликама, дозвољава **пролаз кроз Србију.** Кажу, да је аустро-угарска влада сличан уговор понудила Црној Гори, али се ништа не вели даље, како је Црна Гора примила ту понуду. Руски лист „Новоје Времја“ вади из тога закључак да Немачка и Аустро-Угарска имају неке намере против Русије. Колико је истине у тим вестима, да богме, да се не може знати. На сваки је начин опет неки мутан облак у политичкоме бабином буџаку. Да ли ће се тај облак развити, или ће га какав ветар — за сад еквиноцијалан — развијати, то се незна без врачаре.

Данас, у суботу, навршиће се равно двадесет година, како је **кнез Бисмарк** ступио на чело пруског државног министарства. Немачке новине, осебито „Норд-дајче цајтунг“ славе тај догађај одушевљеним чланцима. Међу осталим вели, да је Бисмарк имао кубуре у почетку, јер је имао многе противнике; али ненаклоност немачка претворила се постепено у највећу одапост. Па и данас — то веле други листови — кад он не иде оном стазом, на којој му је народ радосно следовао, опет је Бисмарк најпопуларнија личност у Немачкој.

Шта знамо радити! Морамо се мало обазрети и на то **египатско питање.** Онамад је држао у Паризу министарски савет веће, у ком је председник изјавио, да је као напуштена мисао о конгресу, што је покренуше Немачка и Русија, и да ће држати конференција у Цариграду. Кнез Бисмарк је изјавио, да хоће да чека, док се та ствар и његове коже не почне тицати. Ми да богме — као год и остали листови — нисмо посвећени у тајне дипломатске, за то ћемо, са осталим листовима заједно, рећи, да је ствар још прилично замршена, да дипломате данас поричу, што су јуче тврдили, и да о том египатски фараон Тефик понајмање зна, ма да се њега непосредно тиче. Тако је то и у обичноме животу.

Кнез Никола у Русији.

Како је црногорски кнез Никола примљен на царском руском двору, о том причају петроградски листови ово:

У суботу 28. августа у 12 сахата дође владајући кнез Црне Горе господар Никола I. Петровић Његуш, на царском броду „Александрији“ из Петрограда у Петерхоф, да се његовим величанствима представи. У пристаништу војене луке петерхофске беше кнез црногорски дочекан од цара и великих кнезова Сергија и Павла Александровића. Црногорски кнез имао је крст и звезду реда Александра Невског, а цар ред црногорски. Цар представи кнезу особе своје пратње и помесних власти: великог дворског маршала Нарешкина, генерал-ађутанта Церевина и друге. Заповедник града Петерхофа даде кнезу почасни извештај (рапорат). Од пристаништа упути се цар с кнезом црногорским у отвореним коли у летњи царски двор Александрију. У том двору беше кнез црногорски представљен царици којој он за тим представи своју пратњу. Црногорског кнеза праћаше додељени му генерал-мајор гроф Орлов-Денисов. После представљања дошао је доручак са 14 куверата, код кога беше кнез са својом пратњом. У три сахата после подне проведе цар у

исти коли кнеза Николу из Александрије у други готски дворац, у приређене за кнеза одаје, те опростивши се с њим срдачно, врати се у Александрију. Посетивши велике кнезове Срђа и Павла Александровића, упути се кнез црногорски у дворски коли, у која су шест коња упрегнути били к великом кнезу Михаилу Николајевићу и к великој кнегињи Александри Јосифовни и к другим високим особама. У 6 сахата у вече дође кнез Никола у пристаниште, одакле се на царском броду врати у Петроград.

О узроцима и циљи путовања кнеза Николе у Русију пише „Голосов" дописник (бр. 233. од 23. авг.) из Котора следеће:

„Многи говоре, да тај пут стоји у савезу с веома тешким положајем суседних Црној Гори покрајина, Босне и Херцеговине. Црну Гору, која се налази у неповољном стању, што се тиче умирења тога храброг, простог али доброг народа, Херцеговаца и Кривошија, од којих су они већ признавали власт тога „јунака над јунаци" за време последњег турског рата. Да се разјасни, какове политике да се лати Црна Гора у овом случају, тога ради се кнез црногорски, тако веле, упутио у Петроград. Ова слутња јест веома вероватна. С овим путовањем кнеза црногорског у Петроград многи доводе у свезу вест, која се код нас све то више шири, на име вест о браку бугарскога кнеза Александра I. с једном од кћери кнеза Николе. Црногорци су уверени, да ће кнегињица руским посредовањем постати бугарском кнегињом и да ће тада сиромашан али јуначан Црногорац високо дигнути главу по сред племена балканског полуотока, те да ће се црногорска застава вити не само у Дулцињу и Бару, него и у Солуну. Црногорци ће истиснути Солун из руку слабих Турака и тада на веки стати на пут немачкој експлоатацији најлепше покрајине балканског полуотока, Маћедоније. Још се и трећа вест проноси о поводу путовања, на име да буде кнез код крунисања цара Александра. Све су те вести под једнако вероватне, те једна друге не искључује."

Побуна у Каполни.

Из Мишколца стиже „П. Л." о тој побуни овај извештај:

Порезни ексекутор Јован Зелењи утеривао је порез у Каполни и мораде и овршбе спроваћати, јер становници нису хтели да плаћају. Кад је на општинској пашн хтео да узапти рогату марву, отпоче насилни отпор, који је био смишљен и одавна већ приправљан; Зелењи поче бегати према селу, где му на уласку препречише пут два сељака, наоружана са фокошима, те му пођоше о глави, на што овај извади свој напуњени револвер, те оба сељака убије; кад се гомила за њим задала, побегне у неку сељачку авлију и завуче се у свињац, али га приметише и нападоше. Зелењи загради улаз што је боље могао и пуцаше час по час напоље, да своје нападаче одбије. Узрујана гомила донесе патроне са динамитом и хтеде да шталу са овим несретником у ваздух дигне, али јој то не испаде за руком. Код експлозије друге патроне буде ексекутору десна нога са свим распрштана. Најпосле донесоше сламе, да свињац сагору. Зелењи је молио за милост да му поштеде живот, јер има жену и троје деце, али му молба беше узалудна, те најпосле убије се сам из револвера после осмочасног страха и ужасних болова, које му проузроковаше размрскана нога, и одмах је остао на месту мртав. Гомила народа извуче га за тим на поље и са свим га опљачка. Опсада свињца трајаше од 11 сахати пре подне до 8 сахати у вече; тако дуго мораде овај сиромашак у смртном страху провести. Местни судац, општински бележник и општински поглавари не учинише ништа, да заслепљену гомилу одврате од њеног несмисленог дела и изгледа, као да је то било са њиховим споразумом. Судац Сепеши у Ст. Петеру добио је одмах вест о побуни у Каполни, отиде са три пандура тамо, али не могаше ни у чем успети, те оде кући, да доведе војничку асистенцију из Мишколца. Но оздашњи жупанијски одветник Тепер развио је енергичну делателност. Он брзо нађе сепаратни влак и одвезе се на железници до Ст. Петера, где очекивана кола нису стајала, с тога се морало што брже пешке марширати. Кад се војници приближише, беху угашене све свеће у селу, све беше мирно, али жали боже помоћ дође за два сахата доцкан. Унакарађена лешина ексекуторова нађена је у истом свињцу, где се исти тако дуго бранио. Тепер даде село разоружати, којом је приликом нађено 15 напуњених пушака, пронађе вође те побуне, те их одмах одведе у Ст. Петер.

У „Еђетиртишу" налазимо следећи опис тог случаја: 13. о. м. отиде државни порезни утеривач Јован Зелењи из Шајо-Ст. Петера са два члана општинског поглаварства и два пандура у Каполну да из општинског стада отера у Ст. Петер два комада говеда усљед порезних заостатака. Капољњани се скупише, као што се пронашло, на основу договора, око Зелеја, те га пандури учинише пажљивим, да ексекуцију боље одгоди. Али кад је Зелеји остао при томе, да се говеда морају отерати, мавали месни становник Б. Тарди са фокошом на њега. Пандур Холо ухвати Тардија за руку, али одмах пусти, кад му около стојећи сељаци претише, да ће му косама одсећи врат. Ексекутор, који се нашао у неприлици, побегне преко потока, остане са оне друге стране и одмах пуцаше на Тардија, који се, како је у главу погођен, одмах на земљу мртав строопошта. Кад видеше, где човек погибе, нагрне сад сва руља преко потока за ексекутором и утера га у неку авлију. Врата од куће беху затворена и само свињац беше отворен. У том од чергића сазиданом свињцу сакрије се ексекутор. Са ужасним псовкама опколе сељаци шталу, а други неки становник, по имену Јосиф Тот хтеде да обије врата од штале, па да Зелеја убије са косом. Но овај пукне још један пут и погоди Тота у прса, који завије рану са рукавом од кошуље и од бола јецајући отиде оданде, те најпосле се мртав обори на земљу. На то донесоше многи људи пушке, са којима су пуцали у шталу, али га не погодише. За тим упалише свежњеве сламе и бацише исте кроз капак од штале. Зелеји је пуцао више пута кроз капак, али није никога погодио.

Међу тим су пандури отрчали у Ст. Петер који је по сахата удаљен, те учинише пријаву о томе догађају судбеном столу. Одмах одоше подсудац Б. Чомош са поротником Елеком и окружним лекаром Франком и два пандура у Каполну, где стигоше у 3 сахата после подне и нађоше цело село, где је сакупљено око свињца. Чомош опомене одмах народ, да се окане сваке суровости, на што брат Тотов и син Тардијев изјавише, да је Зелеји убио два човека. Чомош је изјавио, да ће собом повести убицу, да му даде праведну казну. Али сељаци осташе при томе, да ексекутора неће живог из руку дати. Кад је Чомош видео, да је сво лепо наговарање ништа не помаже, закључи, да оде у Ст. Петер, па да телеграфише за војску из Мишколца. Она два пандура остави тамо на лицу места са налогом, да што дуже могу уздржавају народ од нападаја.

Када се судац удалио, донесе неки дерам из Ласлофалве патрону динамита и баци је кроз рупу, коју су међу тим у зиду од свињца начинили. Ужасна експлозија потресе ваздух; тој ужасној прасци следоваше страховит јаук: динамит је ексекутору размрскао десну ногу. Друга патрона динамита, коју бацише у свињац, није се распукла. Зелије одвуче се са размрскаином ногом до капка, те кроз капак заваније: „Једну ногу сам већ изгубио, поштедите ми бар живот!" Народ се одазвао његовој молби са псовкама. Сада мољаше скрштеним рукама: „Ја имадем матер од 80 година и троје деце; имајте милости бар њих ради и поклоните ми живот!" „Не, псето једно, ми ћемо ти живом кожу с леђа дерати", беше одговор бесних сељака. И опет бацаху сламу запаљену у свињац и пуцаху из пушке кроз капак. У свињцу се подиже загушљив дим. Зелеји имаде да бира: или лагану смрт од пожара или да сам себи пројури куглу кроз главу. Он изабра ово последње. Пошто је гласно очитао молитву, опали револвер на себе. Народ извуче му лешину на сокак, ваљаше је по блату и опљачка је. Узеше Зелеју сахат, лулу, кесу с новцу, па шта више скинуше му и чизме с ногу; за тим буде лешина, коју су батинама и сикирама са свим измлатили, опет бачена у свињац.

Телеграфично реквирирана војска дође пред вече у село; уђоше у место са бакљама и са натакнутим бајонетима. У селу владаше већ мир; на вест, да војска долази, цело становништво леже да спава. Са војском дође и судска комисија, која је одмах ухватила осам главних бунџија; бунџије су које из Каполне, које из Ласлофалве. Сељаци Валентин Тарди и Јосиф Тот, које је Зелеји убио, беху озлоглашени људи и познати у свој околици као убојице и кавгаџије. Похватане бунџије зову се: Јанош Сиксаји, Јанош Чедер, Лајош Шипош-Тот, Лајош Тарди (син убијеног Тардија) Иштван Киш, Иштван Барна, Јожи Рађаш и Јожи К. Тот млађи.

Приликом обдукције зелејеве лешине показало се, да је смрт наступила усљед метка, кога је Зелеји опалио себи у уста; кугла је продрла кроз лубању, где се при обдукцији и нашла. Цело тело беше преко јего покривено масницама и ранама а десна нога сва размрскана".

Из листова.

Будапештански дописник петроградскога „Голоса" саопштава познате трефорове окружнице против Словака, па их пропраћа примедбама, велећи:

Читајући те оригиналне министарске указе, пада нам и нехотице на ум чувена тужба лановског државног тужиоца у руској (русинској) парници. И овде и онде једнак фанатизам, једнако претварање малене мухе у грдногa слона. Разлика је само у томе, што угарски министар не говори о страшној Москви и још страшнијим словенским одборима (комитетима). Овога пута зло су прошли несретни Чеси, који, као што је познато, живе тако сретно и тако мирно у Аустрији, да им не остаје ништа друго да раде, него да трате новац, време и силе на изашиљање емисара, на почехиваше Словака и осим другог на такову беспослицу, као што је замена словачког слова чешким, а Чеси и Словаци већ имају исто слово, о чему угарски министар као да нема појма. Такав одношај спрам Чеха тим је чудноватији, што заступници чешкога народа желе да негују добар одношај с Мађарима, и желе да се уклоне од свега, што би вређало народни осећај у Мађара. За иста, политички интереси обеју народности подударају се у многим тачкама, особито у обрани од навале немачког мора. Веома се варају Мађари, ако мисле, да се немају више бојати централиста. Централисте до душе пружају руку Мађарима, али само од нужде. Али немачки значај Аустрије не ће тако лако испасти из главе немачким централистима. У таким приликама не би требали Мађари да вређају Чехе. Али невоља је у том, што мађарски политичари управо болују од маније прогањања, те када се само поведе реч о тако званом панславизму, а они чисто не знају за себе. Ми познајемо лично угарскога министра народне наставе, као човека веома образована и човекољубива. Како дакле да се протумаче онако строге казне, које тај министар одређује поменутим питомцима, ако не оном фиксом идејом, коју у многих Мађара чине панслоненизам. Угарска ће далеко дотерати, ако њени државници буду издавали тако човекољубиве указе.

О откупу регалија.

„Пешт. Лојд" доноси о томе у свом броју од од 9. септембра о. г. чланак, који гласи:

Једва једном је опет пошло својим путем питање о откупу регалија и тиме се повео рачун о давно опаженој потреби. Али скоро изгледа, као да на компетентним местима немају довољно схваћања за замашај „реелног" откупа, јер при пројектованом преносу регала за точење пића на општине не само да би постојала и на даље сва она зла, која су до сад с тиме била скопчана, него би још придошле нове неприлике и то не мале.

Па шта се управо хоће са откупом регалија да постигне? Најпре хоће да се реши одношај између поседника регалија и местних становника, који се не да практично одржати, као што искуство учи, већ изазива трвења, даје прилике за самовољно извртање закона и унапређује распру.

Реелним откупом, т. ј. издавањем права точења под извесним условима предупредиће се ракијска куга, јер само при точењу ракије могуће је добити 200—300 процената и платити велику закупнину. Тиме се само по себи показује откуп регалија као једино средство, да се подигне локални обрт и локални конзум у вину.

Ако се само монопол пренесе од садањег поседника регалија на општину, онда ће сви одношаји остати недирнути и ни једна од жељених цели не ће се постићи. Да ли ће тада општине платити откупну суму са или без државне помоћи, то је друго питање — стара зла остају недотакнута.

Даље показује то одржање постојећег начела и пренос монопола на општине — тако рећи — једну врсту зловоље, зависти према пређашњим поседницима регалија. Изгледа, као да се хоће да каже: „Ми знамо сва та зла, која су скопчана са тим монополом, хоћемо да их и на даље оставимо, али добро отуд неће више уживати садањи поседник, већ општина!"

При томе нам се мора с друге стране подкрасти мала сумња, хоће ли и општине са својом новом аквизицијом добро газдовати и да ли ће исте у руковању са искључивим правом точења поступати исто тако олако, као што се то догађало у опште од стране досадањих поседника регалија. Свакако се ваља бојати, да високи ерар — да би свакако предујмљене своте зајиста добио — најпосле и сам не задржава општине са строгим контролама и најпосле остаје нерешено питање, како ће регал по други пут општине откупити, ако се исти ипак једном по примеру других земаља слободно изда.

Према томе не може ни бити говора о каквом другом начину откупа, него о безусловном слободном давању права точења и свега онога, што је с тим скопчано.

Два питања ваља дакле разматрати. Ко ће сносити отштету? И како ће се право точења вршити?

Између свих врста отштете ваља наравно бирати онај модус, који и онако већ потиштеном порезнику најмањи терет товари; — и ми ћемо покушати, да изнађемо такав један модус, ако то већ у неколико није доцкан.

По порезним исказима година 1879. до 1881. износише приходи који утекоше од регала за точење свега 10,800.000 ф., и то за приватне 4 622.000 ф. за фискус око 900.000 ф., за црквена тела и домкапител 808.000 ф., за општине и вароши 3,500.000 ф. и фундације 970.000 ф. Предпоставив дакле, да је у тим приходима узет у рачун само регал, а отуда да се одрачунава корист локала и интереси њива и ливада, који су са регалом понајвише спојени, чини отштета округлу сумицу од далеко више него 200 милиона, а за гаранцију интереса те суме морала би по досадањим пројектима држава добра стојати и тиме би и онако са стабилним дефицитом оптерећени буџет морао бити оптерећен.

Најпростији, најјефтинији и најрационалнији начин одштете био би онај, кога поседници регала сами себи чине.

Став изгледа да је парадоксан, па ипак има свога разлога, који почива на искуству учињеном код одштете урбијалног и винског десетка, да одштетни папири, све ако је изигравање стипулисано нарочито код њихове емисије, стоји далеко испод

ЛИСТАК.

ОПОМЕНА ЗА ВРЕМЕНА.

(Проза у стиховима.)

Ја сам негда пево о месецу мају,
О пољупцу врелом, меком загрљају,
Дизао сам химне и Баху и свецу,
И црвеном краљу, и маковом кецу,
Голубици белој ја сам плео венце,
За цуром сам плак'о к'о мало детенце,
Грдио сам фарбл па и фрише фире,
Девојачке очи кад се повампире,
Све сам пев'о, али није било коме —
За то се обраћам сад листу овоме.

Јер сада наступа јесења сезона,
Госпе су се наше све вратиле дома,
Које из илица, које с друге стране,
Провађале где су понајлепше дане,
За то сада треба, по праву и моћи,
Да проведе свака понајлепше ноћи,
Како би се могле те лепше провести?
Свака ће за астал округао сести
Невина у срцу а образа чиста
И у руци држати — четири листа.

Главна ће јој бити, за цело, задатка,
Да ни једна никад не постане платка,
Јер то је срамота, зазор, брука клета,
Осим тог је јоште и новчана штета,
Сутра дан пак ваља мужу дат' рачуна,
Јер у кући нема каве ни сапуна,
А дечица мала прљава су редом,
А пауци, бубе, шпацирају гредом,
Из сваког буџака прљотине вире —
Ал' за то се госпа игра фрише фире.

У лицу је свака румена и бела,
А око је њено она сушта стрела,
Уме да дивани о литератури,
Кад се смеши, мислиш, никад се не дури,
Слушкиње оправљa, опет нове прима,
Јера ни у кујни баш не трпи дима,
Хаљина јој глатка а ручица чиста,
Кад дечицу гледи, око јој се блиста,
Она мотри рубље, тепсије, тањире —
Ал' то беше некад, још пре фрише фире.

Да, то беше некад а сад се окрене,
Враг би знао шта је ушло у то жене,
Радије се „карћу", нег' да шију, плету,
Нег да сисе дају сопственом детету,
Нег да своју кућу рођену послужу,
Нег да ведро лице показују мужу,
Свака се то карта и за новцем стење,
А не чува себи образ и поштење,
Залаже и сукњу, мољака за жире,
Само да се игра фарбла, фрише фире.

Па онда се чуде, што девојке вену,
Што ни један момак и не тражи жену,
Што се ратосиља баш и среће брачне,
Што потајно лута у сред ноћи мрачне,
Јер зна да га чека после среће худа
— Картаће се цура, само кад се уда,
Онда му је жена и црна и крива;
Та то друкче није код примера жива,
За то се од брака сваки одупире —
Јер му руши срећу фарбл, фрише фире.

За то ми је стидно када жене гледим,
Јер ја за њих онда руменим и бледим,
Па кад видим само нашу лепшу наду,
Око карташица, гарнитуру младу,
Како карте гледе, како савет дају,
Како вешто место заступати знају,
А мени се згади, и жуч ми се крене;
То да буду некад матере и жене!
Свака је у стању и плод да потире,
Јер пре свега воле фарбл, фрише фире.

Некада је било хај! друкче и боље,
Муж и жена свагда, свагда добре воље,
А око њих деца, дебела и чила,
Латили с' ма чега, ту је срећа била,
За картање нико није им'о дара,
Тек овде и онде, која баба стара,
А и та је била циганскога рода
— Али то је давно, давно била мода.
А сад се и даме свађају па мире,
Кад играју оно клето фрише фире.

О забави лепшој ни дивана нема,
Међ женама момак и зева и дрема,
Девојке тек знају овлаш неке ствари,
За које на свету баш нико не мари,
А запитај само, како с' тече, чува,
Одговор ће бити, да те бог сачува,
Али клизав говор смисла дволичнога
Знаде свака цура боље од мушкога.
А од куда такви сад ветрови пире?
Јер из рана учи фарбл, фрише фире.

Ја позивам за то момке редом наше,
Што из дешперата лаћали се чаше,
Којима је срце слободно, витешко,
Које не притеже брак-олово тешко —
Јер мужеве, који трпе своју бруку
Те не узму корбач и жене истуку —
О њима не водим ја рачуна више
Већ момцима сада моје перо пише:
Не жен'те се, браћо, нек род изумире,
Док играју жене фарбла, фрише фире!

Ђ.

номиналне вредности. Сетимо се само једном, колико су — од прилике до год. 1879. — угарске и ердељске растеретнице стојале испод 80 и без сумње ће и код папира за одштету регала наступити са свим исти случај.

Узмимо дакле курс одштетних папира, који ће се емитирати по 80, а то је са петином губитка и пренесимо тај минус на ренту, која се годишње исказује и која служи одштети за базис. Та једна петина ренте, свако по године стављена на страну, срачуњена са интересима и интересима на интерес, даје после двадесетшест и по година капитализовану одштетну суму, која ренти одговара; другим речима: оставимо, да регалије постоје 26 и по година, онда је сваки поседник регалија, који једну петину ренте оставља на страну, те са интересима и интересним интересима скупља, заштедио себи одштетну своту; при том према модусу, по коме је са папирима одштећен, кад се посматра реална вредност, баш ништа није изгубио.

Говоримо у бројевима. Неко добија по својим исказаним чистим регалним ревенијама од 1000 фор. одштету од 20.000 фор. у папирима; ови по 80 вреде само 16.000 фор., то је у петињу мање; кад дакле исти кроз $26\frac{1}{2}$ година остави на страну петину ренте од 1000 фор., а то је 200 фор., то је он за $26\frac{1}{2}$ година својих 20.000 фор. одштете сам скупио.

Да се то остављање на страну мора фактично спровести код свих црквених, комуналних, ерарских и „Fideikomiss"-добара, разуме се само по себи; то ће износити капитал од неких 120 форината, који би се без околиша морао донети у државни фонд. После $26\frac{1}{2}$ година пада регално право — право точења је слободно — и из лиценција може држава начинити знатне приходе, о којима ћемо доцније говорити.

Да тај начин откупа свакако има за себе доброта, да исти није скопчан ни са каквим трошковима, да не обара постојеће и уживљене обичаје, да не ствара са свим нове а ипак само привремене одношаје, да шта више скупља капитале и да после $26\frac{1}{2}$ година знатно умножава државне приходе — све то се не може порицати и поред свих неудобности, које ми морамо признати даљем трајању регалија, ваљало би свакако предпоставити $26\frac{1}{2}$ годишњи опстанак и најпосле престајање истога каквој финансијској операцији од 200 милиона.

Ако би се овај образложени предлог сматрао да се не може спровести, онда нема другог изласка, него: држава прима одштету — то би се учинило у посебним у ту циљ истављеним папирима, који би морали бити снабдевени са интересом, са минималном амортизацијом и са клаузулом: да влади стоји од воље, да трајање амортизације промене према мери резултата лиценцијских пристојаба.

Био самооткуп или државни откуп, свакако би регал точења и оно што је с тиме скопчано било слободно, и оверовљеном потражиоцу дала би се законом одређена пристојба лиценције, само с том разликом, да код самооткупа пристојба за дозволу точења може бити далеко нижа, него кад држава даје отштету, пошто би пристојбом дозволе за точење откупа рента морала бити покривена.

Висина подигнутих пристојаба за дозволу точења мора се законом одредити, да не би — нека нам се опрости мало неповерење — одређење исте било употребљено од дотичне владе и њених органа за агитаторске цељи; те пристојбе морају бити раздељене у више пододељења према различном положају правосудства и према разном начином употребе трговине са духовитим пићем и точењем.

У Инглеској, где така пристојба за дозволу точења постоји, имаде 21 пододељење за точење ракије, 11 за вино и 7 за пиво.

Право точења би према томе могао вршити свако, који има од политичке власти ваљану сведоџбу о својој моралности и који извади дозволу за које одређено пододељење. Дакле не би више постојао монопол!

Замерке против другог пројекта лиценције могле би бити ове:

Прво: Шта ће бити, ако пристојбе за дозволу не покрију одштетну ренту?

Скоро да није могуће ставити приближну калкулу, али не би било тешко у неких 15.000 већих и мањих општина на тај начин дати одкупну своту, Ако то ипак моментано није тако, онда би се или предузело повишење пристојаба дозволе, или у најгорем случају би се израдило код законодавног тела. да се у буџет стави предујам за покриће оног недостатка.

Друго: Контрола финансијске власти је одвећ скупа и једва да се може спровести; само се овде не сме заборавити, да ће се овде поседници дозволе сами међу собом контролисати, н. пр. онај, који имаде дозволу за раширено право точења, неће трпити, да га други когод у његовом скупо купљеном праву сужава и да му исто узурпира.

Треће дало би се замерити, што би се жељена цељ, да се ракијска куга обустави и да се локални конзум вина унапреди, једва могла постићи, пошто би на ракију навикнута публика у сигурно још помноженим ракијарама нашла згодне прилике, да својој навици угоди. На то одговарамо ми, да би законодавство сигурно при одређењу пристојаба за дозволу точења на то помишљало, да удари мањи порез на дозволу за точење вина односно пива, него на ракију.

Нека се најпосле код решења питања о регалијама има пред очима више морални ефект, него материјална корист, а ако важни нама не познати разлози самооткуп не спречују, онда га ваља безусловно усвојити.

ДОПИСИ.

Сарајево. (Прогон управитеља српско-православне гимназије и основнијех школа.) Када је Калај постао заједничкијем министром, а Николић грађанскијем адлатусом, почесмо се надати, да ће и за нас Србе нешто боља времена и ведрији дани наступити; но на брзо се све то наше уфање изјалови, јер поменути моћници ни не угријаше добрано своја нововаузета мјеста, а већ брже боље нађоше за нужно и по нову Аустрију спасоносно, да г. Светозара Поповића, управитеља овдашње српско-православне гимназије и основнијех школа, из земље изгоне. Шта је руководило гг. да предузму ту драгонску мјеру против г. Поповића и да га тијем лише егзистенције, није нам познато, но да је то велика аномалија, а још већа малиција, што му се украћује боравак у поседнутијем областима, а није се водила против њега никаква истрага, то се види. Та када се тако brevi manu наши професори и учитељи преко границе отпремају, ко се смије усудити од прекосавскијех Срба, да к нами дође и да нашем у просвјети јако заосталом народу као наставник послужи?

Знајући, да је земаљској влади наша гимназија трн у оку и освједочив се у више прилика, да нам дуго ваља чекати за потврдом професора, то нас обузима велика зебња за наше народно мевимче; тијем више страхујемо, што је г. П. баш у почетку школске године уклоњен, а гимназија — о концу је висило, да се није затворила — једино је одржана ревноснијем заузимањем и родољубивијем пожртвовањем г. управитеља и г. проф. Вујковића, који су драговољно пристали, да служе за мању плату поред већег броја часова, но што им закон налаже.

Узмемо ли на око, шта је све г. управитељ за наше народне школе учинио, то нам заиста мора жао бити, што је принуђен наше заводе напустити.

Матица Српска.

Записник

главне скупштине „Матице српске", држане у Новоме Саду 4. (16.) септембра 1882.

Председник: др. Ђорђе Натошевић.

Секретар: А. Хадић.

У присутности повереника политичке власти г. Стевана Поповића Пеције, варошког сенатора новосадског.

Присутни чланови: Подпредседник др. Ђорђе Дера, Милош Димитријевић, Максим Папић, прота из Жабља, Јован Максимовић, парох из Черевића, Лаза Каћански, парох из Сентомаша, Јован Борота прота и проф. из Карловаца, Аврам Борђошки, парох из Силбаша, др. Арон Војновић из Ст. Бечеја, Атанасије Герески из Черевића, Ђорђе Ф. Недељковић, Тома Зековић, Александар Којновић, Љубомир Стефановић, Коста Бокшан из Черевића, Јован Ристивојевић из Јарка, Никола Станисављевић, Јован Малетић, др. Милан Савић, Сава Петровић, Арон Поповић, Данило Манојловић, Пера Ђорђевић, Јован Живановић из Карловаца, Тоја Сланкаменац, Никола Продановић, Јован Грчић, Тривун Вујин, Лука Јоцић, Ђура Стојковић, др. Илија Огњановић, Арсен Ћирић, Лазар Рајин, Димитрије Савић, др. Илија Вучетић, Ђорђе Димитријевић, Велимир Бугарски, др. Лаза Станојевић, Живко Ђурић, Тоша Мартоношки, Гавра Плавшић, Аћим Радошевић из Вуковара, Паја Новић, Паја Гостовић, Стеван Јефтић, Јован Стефановић, Пера Попадић, Тоша Златић из Чаревића, Марко Кречаревић, Александар Јорговић, Миша Димитријевић, Аркадије Варађанин, Ђура Гавански, др. Младен Јојкић, Филип Оберкнежевић, Светозар Савковић, Емил Чакра, Стеван В. Поповић, Милан А. Јовановић, Никола Димитријевић, Андрија М. Матић, Александар Саидић, Јефта Вукадиновић, прота из Земуна, Коста Новаковић, Венјамин Стефановић, Стеван Лекић и др. Паја Јанковић.

Бр. 1. Г. С. По предлогу председниковом бирају се у одбор за оверење присутних чланова: Ђорђе Ф. Недељковић, др. Илија Вучетић и др. Лаза Станојевић.

Др. Лаза Станојевић у име истог одбора јавља, да на овој скупштини имају право гласа ови чланови: (т. ј. сви горе наведени). — Пошто по томе извештају има довољан број чланова, да се могу у смислу устава доносити одлуке, то председник поздравља и отвара скупштину у $9\frac{1}{2}$ сахати пре подне.

Бр. 2. Г. С. Председник др. Ђорђе Натошевић поздравља искупљене чланове срдачном добродошлицом и позива секретара друштвеног да прочита извештај о раду управнога одбора од прошле главне слупштине до данас.

Секретар чита тај извештај, који гласи: (Тај извештај саопштен је у целини у 138. бр. „Заставе".) — Извештај о раду управнога одбора узима се на повољно знање.

Бр. 3. Г. С. Председник друштвени позива секретара, да прочита извештај подпредседника књижевног одељења Филипа Оберкнежевића о књижевном раду матичином од прошле главне скупштине до данас.

Секретар чита тај извештај, у ком се казује ово: (Штампано у 140. бр. „Заставе.") — Извештај о књижевном раду матичином саслушан је великом пажњом и узет је с одобравањем на повољно знање.

Бр. 4. Г. С. Председник друштвени захваљује на до сад уживаном поверењу и моли скупштину, да му ту част, ако је могуће, не указује, бирајући га на ново за председника. — Скупштина једногласним усклицом бира на ново за председника на годину дана дра Ђорђа Натошевића. — Др. Ђорђе Натошевић одзива се томе поверењу и изјављује, да ће се по силама својим трудити, да одгдвори поверереним му дужностима. — О избору овом има се у смислу устава известити високо министарство путем овдашњег магистрата.

Бр. 5. Г. С. Председник казујући, да је на реду избор подпредседника друштвеног, позива скупштину, да избере себи подпредседника на годину дана. — На овај позив би једногласно за подпредседника на ново изабран и за таког проглашен др. Ђорђе Дера.

Бр. 6. Г. С. Председник позива скупштину, да у смислу устава избере на годину дана управни одбор, у ком има шеснаест чланова. — У управни одбор бирају се: Др. Стеван Павловић, др. Михаило Полит-Десанчић, Паво Гостовић, Паво Новић, Ђорђе Д. Кода, др. Илија Вучетић, фискал, Стеван Јефтић, Тома Зековић, Димитрије Савић, Марко Шилић, Атанасије Герески, Лука Јоцић, Никола Станисављевић, Љубомир Стефановић, Арсен Ћирић и Тоја Сланкаменац. — О избору овом извешћује се сваки члан изводом из овога записника.

Бр. 7. Г. С. Благајница „Матице српске" у Н. Саду под 4. (16.) септ.) о. г. подноси списак оних родољуба и задруга, који су од лањске главне скупштине до данас приложили веће или мање своте у намери да постану чланови матичини.

По том списку приложили су:

По 50 фор. а. вр.

1. Мојсије Мајсторовић, парох у Зрмањи, 2. Ника Николић трговац из Будим-Пешти, 3. Кузман Гаврилов земљедедац у Ст. Футогу. 4. Народна школа у Лаћарку, 5. Никола пл. Милекић од Карловца-града инцинир у Митровици, 6. Народна школа у Грку, 7. Милан Ћирић капелан и катихета у Н. Саду. 8. Стеван М. Бакмаз трговац у Митровици, 9. Милан Јовановић трговац у Митровици, 10. Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Н. Саду, 11. Паја пл. Георгијевић од Поцерине, трговац у Митровици, 12. Лаза пл. Георгијевић од Поцерине, трговац у Митровици, 13. Народна школа у Кузмину, 14. Никанор Ружичић, протосинђел и ректор богословије у Београду, 15. Никола Кесић трговац у Сасама, 16. Никола Димовић, трговац у Н. Саду, 17. Гавра Ј. Полит, трговац у Н. Саду.

По 20 фор.

18. Српско друштво у Трсту, 19. Мита Пивнички економ у Сентомашу, 20 Српска православна црквена општина у Нештину.

По 10 фор.

21. Милан Заставниковић, ц. и кр. порезнику Грачацу, 22. Петар Лукић, државни одветник у Госпићу, 23. Остоја Вучковић, срески пристав у Госпићу, 24 Данило Зорић. кр. поштар у Брувну, 25. Стеван А. Ристовић, трговац у Грачацу, 26. Лука Војиновић, официјал у Госпићу. 27. Никола А. Ристовић, трговац у Грачацу, 28. Јанко Петровић. телеграфиста у Грачацу, 29. Тоша Мандић, парох у Грачацу, 30. Петар Мандић, прота у Госпићу, 31. Тоша Обрадовић, администратор у Грачацу, 32. Ђоко Ишпировић, трговац у Грачацу, 33. Будислав Бабић, учитељ у Грачацу, 34. Паја Омчикус, поштар у Грачацу, 35. Јовица Ковач, земљедедац у Грачацу. 36. Јово Борчић, трговац у Госпићу, 37. Анастас Добровић, поседник у В. Грђевцу, 38. Стеван Јанковић, учитељ у В. Грђевцу, 39. Сава Тодоровић, парох у В. Барни, 40. Миде Љубибратовић, општ. бележник у Плашком, 41. Петар Врањеш, надлугар у Госпићу, 42. Жива Грујић, општ. бележник у Избишту, 43. Пера Панаотовић, трговац у Руми, 44. Стеван Анђелић, парох у Митровици, 45. Светозар Рашковић, трговац у Бечу, 46. Нестор Симоновић, трговац у Иригу, 47. Паја Вукадиновић, у Платичеву, 48. Пера Димитријевић, у Митровици, 49. Милан Ђорђевић, у В. Кикинди, 50. Ђока Ракић, гостионичар у Н. Саду, 51. Марко Кречаревић, професор у Н. Саду, 52. Паја Бота, Медик у В. Бечкереку,

Од ових споменутих родољуба сви они, који су платили мање од 50 ф., издали су од себе задужницу, да ће целу за чланство прописану своту исплатити у оброцима. — Сви ови родољуби примају се и проглашују за чланове „Матице српске", осим народне школе у Лаћарку, Грку и Кузмину, српског друштва у Трсту, српске православне општине у Нештину и српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду, којима ће се као приложницима „Летопис" бесплатно шиљати, а тако исто ће се за прилог од 50 ф. бесплатно шиљати „Летопис" и Никанору Ружичићу, протосинђелу и рекгору богословије у Београду, који као поданик стране државе не може по уставу бити члан друштвени, него се сматра за приложника.

— О одлуци овој извешћује се и управни одбор да се по њој равна.

Бр. 8. Г. С. Управни одбор под бр. 79. У. О. о. г. јавља, да су под бр. 17. Г. С. ех 1881. изаслани супер-ревизори рачуна: Петар Натошевић, Стеван Владисављевић и Мита Кода под 1. мајем о. г. поднели извештај, да су прегледали рачуне свих фондова под управом „Матице српске" од г. 1881. и то: фонда матичиног, костићевог, јовановићевог, управног трошка, накиног, романовићевог, класановићевог, коларчевог, хаџи-ристићевог, пасковићког, шифмановог, јовановићкиног, карацићевог и за српске вероисповедне школе. Поменути супер-ревизори упоредили су све те рачуне с дотичним рачунским књигама и прилозима и пронашли су, да се у свему слажу, па су то својеручним потписима на рачунским закључцима потврдили, те предлажу, да се рачунарима Арону Поповићу као књиговођи и Данилу Манојловићу као благајнику изда опросница за те рачуне.

Управни одбор, износећи тај извештај, предлаже да се рачунарима матичиним изда опросница за све рачуне осим оних, који су поднесени високом министарству на даљи преглед. — На основу овог извештаја и предлога управног одбора издаје се споменутим рачунарима матичиним опросница за све рачуне, које су водили од 1. јануара до 31. децембра 1881, осим за рачуне: о заједничким управним трошковима и о фонду Јовановићевом и Костићевом, за које ће им се издати опросница тек онда, кад и високо кр. уг. министарство просвете и црквених послова те рачуне од своје стране прегледи.

Бр. 9. Г. С. Управни одбор под бр. 75—79. о. г. јавља, да је из своје средине изаслао одбор, у ком су били: Тома Зековић, Стеван Јефтић и Марко П. Шилић, да прегледа све рачуне за годину 1881 о свима фондовима, који се налазе под управом „Матице српске", и да је тај изаслани одбор извештајима својима од 28. априла о. г. јавио, да је те рачуне подробно испитао и све их у реду нашао.

Рачун о управним трошковима, о фонду Јовановићевом и Костићевом поднео је управни одбор под 29. мајем (10. јуном) о. г. високом министарству. — Узима се на знање погледом на бр. 8. Г. С. о. г.

(Наставиће се.)

Вести из народа.

— Из **Буковца** у Срему пишу нам, да се 7. о. м. у 10 сах. 31 мин. пре по дне осетио онде земљетрес. Потрес је ишао од запада к истоку, а било је два ударца, брзо један за другим. Прозори на зградама и позућанство јако се дрмало.

Нови Сад 11. септембра. Пре неки број донели смо књижевну вест, којом се јавља, да ће од 1. октобра о. г. излазити у Руми у Срему нов српски лист за политику и књижевност, по имену „Српски Глас." Излазиће два пута недељно на читавом табаку, а уређиваће га др. Милан Ђорђевић. Поред општих начела слободе „Срп. Гл." заступаће нарочито интересе српског народа у Троједној Краљевини, и то у духу и смислу програма самосталне српске странке, као што је на румској конференцији 2. августа 1881. год. углављен. Др. Ђорђевић познат је српском свету као вишегодишњи уредник нашега листа, и то, као год и програм му, мислимо, да ће бити већ довољно јамство за врсноћу новог листа. Цена „Срп. Гласу" јест на годину 8 фор. и саразмерно на пола и четврт године.

— Добили смо посмртни лист, којим се јавља, да је Јелисавета Трифунца од Батфе, рођ. Манасијева од Ходоња, преминула 30. авг. у Бечу у 67. ој години својој. Покојница је мати бившег народног заступника на уг. земаљском сабору, Г. Александра Трифунца. Смрћу њеном задан је велик удар том врсном сународнику нашем и једном од првих представника српске народне странке и поборника њених начела. У његовој тузи за цело ће учествовати сваки пријатељ народа, па за то се надамо, да ће и он у општем народном учешћу наћи утехе тузи својој. Покојници пак нека је лака земља и дуг спомен!

═ У прошлом 141. броју овога листа изостало је случајно име г. Гавре Ј. Полита, трговца из Н. Сада, који се уписао за члана „Матице српске" с прилогом од 50 фор., што се овим исправља.

☛ Пошто до закључка листа није приспела горња пошта с тога из овог броја изостаје рубрика „Новије."

Разне белешке.

(Привредни покрет у Црној Гори.) „Глас Црногорца" доноси из Подгорице овај допис.

„Одавна не имађах шта да вам јавим из ових крајева, али ево ми се данас добра згода даде да вам прибележим једну добру вест. Мисао да се у нашој држави оснује економска задруга, као што је у два маха у „Глас Црногорца" објашњено, та је мисао војводе Врбице управљена најугледнијим људима ове вароши у којима бистрим и згодним равловима — како уме г. Врбица — препоручује ту нову установу, тада нађе одушевљење, и мисао поста дело, јер с места се уписаше у задругу 73 одабраних варошанича, а сигурно још ће их се уписати преко 40; јер многи нису били присутни, који ће се радо уписати. Мним е не треба ни речи више да речем о овоме догађају, који сам доста казује и који нам навешћује будуће победе напреднога духа над мраком, у овоме питомоме и жупноме крају."

„Глас Црногораца" пропраћа тај допис овим чланком:

„Подгоричани наши осветлаше себи образ. На први позив, који им је од стране овд. централног одбора учињен ради учествовања у економској задруги црногорској, одазваше се баш сјајно. У првом скупу, који је тога ради сазван, уписало се на прву реч 73 члана; а надају се тамошњи пријатељи наши да ће се још 40 чланова.

Нека се нађе у Подгорици 100 чланова, па то је ревултат, с којим можемо бити потпуно задовољни. То ће рећи: Подгорица прилаже на економску задругу црногорску годишње 1200 фор., а то је сума с којом се нешто радити може.

Но нас не весели сама сума. Више много него од те суме долази нам радост отуда, што видимо да народ наш није неосетан за напредна подузећа, и ако су му она по суштини и саставу своме до сад била са свим страна; радујемо се, што видимо, да наш народ својски и од свег срца пријања к бољем и савршенијем; радујемо се том појаву за то, јер у њему видимо залогу и услове нашега напретка.

Кад се сетимо, у каквом смо стању примили стародавну српску Зету из руку турских и кад на ум узмемо из каквих је елемената она и да нас још састављена, наша радост мора бити још виша.

Ако је ко кадар да представи себи у каквом се стању, бар са пољско-привредногa гледишта, налази једна земља, у којој у веку деветнајстом, још ни кртола није позната била, онда ће од прилике знати у каквом се стању и Зета налазила пре но што су је Црногорци у своје руке узели. Па кад тај народ данас, докле иза тек трогодишњег спојења е Црном Гором, показује добру вољу да корача напоредо и напред с осталим Црногорцима у свему што се клони напретку целе земље, онда је то поуздан знак, да тај народ није тако јако заостао са своје кривице него да га је у напредовању зауставила кров векове једна влада о којој постоји у свету казивање, да онде трава не ниче где она господари; онда је то знак, да тај народ има способности и других услова за напредно развијање, само га ваља пријатељски и очински ухватити испод руке.

Друга околност, коју на уму имамо када о овом предмету зборимо, лежи у самоме саставу народа зетскога. И ако је то један народ по крви, језику и старини, ипак га је вера кров толике векове тако разбратила, да је брат брату до скора крвник био. Црна је Гора ту браћу ујединила и под своим кровом у братско коло саставила. Но хоће се годинама братског и дружевног живљења и узајмне љубави и пажње, док се старе ране залече и док фивично јединство пређе у морални склад.

С тога разлога нисмо никад смели бити оптимисте, кад нам је ваљало узимати у рачун држање наше браће мухамеданаца.

Па ипак бивало је у више прилика, да смо им криво чинили, кад смо се у њих посумњали.

Једна од таквих прилика, при којој су браћа мухамедовци црногорски сјајно посведочили да се не личе од своје браће но да су вољни с њима држати у свему, па још и предњачити им, ова је о којој говоримо. Ко проучи листу имена од новоуписаних у Подгорици чланова економске задруге, коју доноси данашњи наш допис одонуд, тај ће видети међу тим именима многа имена мухамедовског корена. То је знак, да наши мухамедовци не стоје дурновито на страни, него да су вољни учествовати и ухватити се с нама у братско коло у свему што служи користи и напретку целе наше државе.

То је други пријатни појав, који радост нашу још више уељичава.

Сабравши све скупа, можемо бити потпуно задовољни са до сад постигнутим резултатом. А нарочито наши честити подгоричани заслужили су да им цела Црна Гора подвикне: Евала браћо Подгоричани! Осветласте себи образ и показасте осталој својој браћи пут, којим ваља да пођу, ако су свом напретку ради.

Уверени смо, да за Подгоричанима неће заостати ни остале вароши црногорске, па и друга повећа места. Нека би бог дао, да добри примери, као што је вазда било у Црној Гори на пољу јуначком, постану приљепчиви и у другим корисним радовима људским, па да се и у Црној Гори отвори благородна утакмица у делима мира међу нашим варошима и селима, од које утакмице свагда земља и народ највишу корист црпу.

На ноге дакле браћо, где год вас има у Црној Гори. Окупљајте се и уписујте се у економску задругу, на ваше добро! Угледајте се у честите Подгорчане и претеците их, то њима не ће бити криво но још мило и угодно. А Бог ће благословити што год људи добро почну!"

Распис награда.

„Матица Српска" расписује из фонда Јована Наке В. С. Миклушког за годину 1883. ове награде, тражећи, да за њих напишу:

I. Ова дела:

1.) Роман, драма или шаљива игра, приповетка или новела из српског живота. — Награда од 50 до 500 фор. — Рок Петров-дан 1883.

2.) Срем и Фрушка Гора са историјског, културно-историјског, географског и народописног гледишта. — Награда од 300 до 500 фор., по вредности и величини дела. — Рок Петров-дан 1883.

3.) Књига за народ о заразљивим болестима. — Награда 100 до 300 фор. — Рок Петров-дан 1883.

II. За чланке за „Летопис":

Естетичка, научна или историјска расправа из српске књижевности. — Награда од 100 до 300 ф. — Рок Петров-дан 1883.

Дела се могу послати или под именом писчевим или безимено по уобичајеном начину.

Рукописи се не враћају

Награда се издаје тек онда, кад писац дело поднесе на штампано, осим ако с „Матицом" о томе што друго не уговори.

Награда се губи, ако писац своје дело не изда на свет за годину дана, а међу тим није што друго уговорио.

Писац је дужан од свога награђеног дела, кад га штампа, уступити „Матици" 25 комада.

Чланци за „Летопис", као и награђене новеле или приповетке, штампају се најпре у „Летопису", а после остаје право и писцу и „Матици", да их могу прештампати и посебице.

Према количини преосталога новца „Матица" је вољна примати и по вредности награђивати и друга научна, популарно-научна и забавна дела, саставе и чланке, остављајући писцима да могу слободно бирати предмете.

Нарочито се напомиње, да је главна скупштина овластила књижевно одељење и одбор, да могу издати из фонда накиног награде и оним чланцима и делима, која дођу и мимо расписане награде, или која су већ стигла, па се налазе на оцени, и то у течају године и пре скупштине, ако књижевно одељење или одбор пронађу, да приполани саставци заслужују, да се награде.

Из главне скупштине „Матице српске", у Новоме Саду 4. (16.) септембра 1882.

Председник „Матице Српске":
Др. Ђорђе Натошевић, с. р.

А. Хаџић, с. р.,
секретар.

Распис награда.

Из закладе Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозукове расписују се за годину 1883 ове награде:

1.) Историја новије српске књижевности од како се појавио у њој Вук Ст. Караџић па до данас. — Награда 50 дуката. — Рок 31. декембар 1883.

2.) Понавља се награда од 50 дуката за „Популарну естетику за одраслије женске." — Рок 31. декембар 1883.

Уједно се напомиње, да рок прошле године расписаним наградама истиче 31. декембра 1882.

Те су награде ове:

1.) „Каква ваља да је Српкиња у кући и у друштву". — Награда 50 дуката; и

2.) Расправа о Буњевцима. — Награда 100 дуката.

Дела за расписане награде могу се послати или под именом пишчевим или безимено по уобичајеном начину.

Рукописи се не враћају.

Награђени рукописи штампаће се или у „Летопису", или посебице према договору са писцима.

Награда се губи, ако дело за годину не угледа света, а међу тим писац није што друго с „Матицом" уговорио.

Од награђених дела, која се посебице штампају, дужан је сваки писац уступити „Матици" 25 комада.

Из главне скупштине „Матице српске", у Новоме Саду 4. (16.) септембра 1882.

Председник „Матице Српске":
Др. Ђорђе Натошевић, с. р.

А. Хаџић, с. р.
секретар.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
„код светог Саве."

ГОТОВ РАЧУНЦИЈА

или

КЊИГА РАЧУНА ЗА КУПЦЕ И ПРОДАВЦЕ

с додатком претварања старе мере у нову и облици за камате.

Цена 40 новч.

Како се употребљава ова књижица?

1. Од озгор на страни стоји: Један? т. ј. један меров, метар, кила, литра итд., шта хоћеш?

2. На свакој страни с почетка у првоме ступцу под знаком (?) питања, дебеле цифре означују предмет н. пр. литре, киле, итд., у другом ступцу цифре означују новчиће.

3. Кад ти на пример продаш или купиш 87 кила масти по 63 новчића, онда потражи у књизи страну 63, па на истој страни гледај међу дебелим цифрама број 87 који означује предмет, па до њега одмах у другом ступцу стоје поред ове цифре 54 што означује форинте, а уз ову у трећем ступцу стоји 81 што означује новчиће, дакле скупа 87 кила масти по 63 новчића коштају 54 форинта 81 новчић.

Сад је баш изишла из штампе

ЧИТАНКА

ЗА

ТРЕЋИ РАЗРЕД СРПСКЕ НАРОДНЕ ШКОЛЕ

одобрена

од српско-народног црквено-школског савета

Цена 28 новч.

Обраћајући пажњу гг. школских старатеља и учитеља на ову нову књигу, препоручујемо уједно и остале школске књиге наше ранијег издања, као:

Буквар са сликама за срп. осн. шк. ново издање	16 н.
Упутство уз буквар за основне школе	10 „
Црквено-слов. буквар са читанком ново издање	16 „
Читанка за други разред српске осн. школе	24 „
Рачунски примери за уч. 3-ћег разр. осн. шк.	8 „
„ „ „ „ 4-ог „ „ „	8 „
„ „ „ „ 5-ог „ „ „	10 „
„ „ „ „ 6-ог „ „ „	8 „
Зоологија за учитељске и више девојачке школе	80 „
Велика катавасија	1.— „
Мала катавасија	20 „
Гимнастичке игре са сликама. Део I.	1.— „
Одабране народне песме за учење на изуст у срп. основним школама, друго издање	10 „
Дисциплинарна правила за учит. срп. осн. шк.	10 „
Наставни план за српске народне учитеље	20 „
Нове метарске мере	10 „

Ко дакле жели да горње књиге из прве руке добије, нека се обрати подписатој накладној штампарији од које ће добити највећи књижарски рабат. Иначе могу се ове књиге добити и у свима српским књижарама.

Штампарија А. Пајевића
у Новом Саду.

Ред пловидбе

поштанских пароброда, од 29. маја (10. јуна) 1882. до даље наредбе.

НОВИ САД-ЗЕМУН: сваки дан изузимајући понедељак у 5 сати после подне.

НОВИ САД-ОРШАВА и ГАЛАЦ: недељом, средом и петком у 5 сати после подне.

НОВИ САД-ТИТЕЛ: недељом и средом у 5 сати после подне.

НОВИ САД-БУДИМ-ПЕШТА: сваки дан изузимајући петак у ½11 сати пре подне.

У Новом Саду, 29. маја (11. јуна) 1882.

АГЕНЦИЈА
првог ц. кр. прив. дунавског паробродског друштва.

Курс бечке берзе 11. (23.) септ.

Сребро — — — — — — — — — —	—.—
Лондон — — — — — — — — — —	119.20
Ц. кр. дуката — — — — — — — —	5.66
Наполеондори — — — — — — — —	9.46
Немачке марке — — — — — — — —	58.20

МЕТЕОРОЛОШКИ И ХИДРОМЕТАРСКИ ИЗВЕШТАЈ

од 9. до 15. септембра (по рим.) 1882.

Датум	На 0° сведено стање барометра Миллим. 700 + 6h	2h	10h	Средина	За 24 сата температура 6h	2h	10h	Средина	Притисак паре у милиметрима 6h	2h	10h	Средина	Падеж за 24 сата у милиметрима Висина	Врста	Висина воде у Дунаву у метрима	Висина воде под земљом у метрима	Температура воде подземне по Целз.	Правац и јачина ветра. Нимало ветра = 0 Најјачи ветар = 10 8h	2h	8h	Небо ведро = 0 сасвим облачно = 10 6h	2h	10h	Средина	Влага у проценти. 6h	2h	10h	Средина	Примедба.
9.	59·0	59·4	59·7	59·4	18·0	19·5	17·5	18·3	14·1	13·3	14·1	13·8	2·75	киша	5·11	4·24	17	S_3	S_1	S_2	9	9	9	9	92	80	95	89	
10.	58·5	57·2	56·2	57·8	15·6	21·9	17·4	15·0	10·9	11·9	13·6	10·9	0·35	„	5·06	4·39	18·5	NW_3	NW_3	W_2	8	1	0	3	83	61	67	70	
11.	53·2	51·9	51·2	52·1	14·0	26·2	21·4	20·5	12·7	13·6	18·9	12·7		NE_3	4·99	4·43	19		NE_2	W_2	0	0	0	0	90	54	74	78	
12.	49·6	50·4	51·0	50·8	20·7	26·2	22·6	23·2	13·4	14·3	12·6	13·4		NW_3	4·90	4·46	19·5		NW_5	NW_4	6	5	5	5	74	57	62	64	
13.	50·0	48·8	49·0	49·3	19·3	25·6	20·4	21·8	13·0	14·3	14·2	13·8		NW_3	4·78	4·44	19		NW_3	NW_5	3	7	9	6	78	59	80	72	
14.	49·5	49·4	52·5	50·5	16·6	24·2	17·7	19·5	12·3	14·8	13·4	13·4	2·8	киша	4·67	4·42	18		NW_4	N_5	10	3	5	6	87	66	87	80	
15.	52·7	52·9	54·0	53·2	17·0	28·4	19·2	19·9	11·8	13·6	11·0	12·1	23·7	„	4·58	4·40	18·5		NW_3	NW_8	0	0	2	1	82	64	66	71	½5h после подне грмљавина, пљусак.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Потписани изричем најтоплију захвалу свима пријатељима и знанцима, новосадским суграђанима, а нарочито славној Задруги Срба Занатлија, техничкој задрузи, на срдачном саучешћу при погребу моје незаборављене супруге

ТЕРЕЗИЈЕ ДИМ рођ. **Елснер**

дана 7. (19.) септембра 1882 увеличаше тужну свечаност, и које ја пофторитељно свима изричем јавно најтоплију захвалу.

У Новом Саду, 9. (21.) септ. 1882.

Јован Дим
занатлија столар.

✝

Александар Трифунац од Батфе јавља тужним срцем у своје, као и у име осталих рођака, да му је мила мати његова госпођа

Елисавета Трифунца од Батфе

рођ. МАНАСИЈЕВА од ХОДОЊА

после дугог тешког боловања 30. авг. (12. септ.) о. г. у 67 години живота свога у вечност се преселила.

Земни остатци преминуле сарањени су по обреду православне српске цркве 2. (14.) септембра о. г. у Бечу у сопственој гробници на централном гробљу.

Парастос ће се држати у суботу 4. (16.) септембра о. г. у 11 сахати пре подне у овдашњој светоуспенској цркви.

У Вел. Бечкереку 3. (15.) септ. 1882.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место на српској школи у Бељини расписује се стечај са годишњом платом од 450 фор., а уједно и за учитељицу са годишњом платом од 350 фор. и за обоје слободан стан и огрев.

Исти морају бити Срби, вјере православне.

Учитељ ће бити дужан у недељне и правничне дане у цркви пјевати и истоме дјецу обучавати, а учитељица ручном раду женску дјецу обучавати.

Молитељи имају најдаље до 30. септембра ов. год. српској црк. школској општини молбенице са свједочбама поднети.

У Бељини 1. септембра 1882.

2—2 **Црквено-школски одбор бељински**

ОГЛАС.

У Новоме Саду на пијаци у кући Павла Мачванског под бр. 37. издаје се у најам један велики дућан са станом од 3 собе, 2 кујне, 2 коморе за дрва, 1 половина подрума почам од 1. новембра т. г. За ближа условија има се упитати код кућнога надзиратеља или власника куће станујућег у Осеку. 2—3

СТЕВАН С. ДРОБАЦ
У ВУКОВАРУ

потребује за своју шпецерајску деликатеса и ципела радњу једног практиканта и једног шегрта који могу одма ступити. 2—3

Слободни смо јавити поштованој публици Новога Сада и околине, да смо нашу радњу за наступајућу сезону снабдели са великим избором,

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНЕ РОБЕ
ДОБРОГ КВАЛИТЕТА;

тако исто увеличасмо стовариште

ЖЕНСКИХ ОГРТАЧА

најновијег, разног кроја, од најјефтинијих па до преко 100 фор. у цени.

За гг. свештенике набавили смо разноврсне постојане материје, као и сву другу њима потребну робу.

Препоручујући најучтивије нашу солидну радњу, јамчимо за тачну послугу уз најумеренију цену.

С поштовањем
МАРКО НИКОЛИЋ и ДРУГ.

2—3

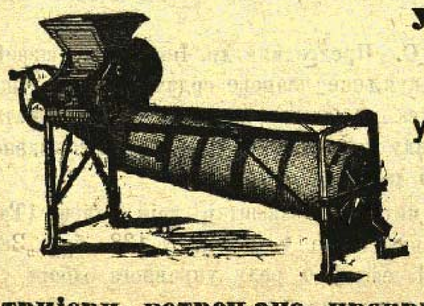

У ЈАУСОВОМ
СТОВАРИШТУ
МАШИНА
у рузмаринској улици бр. 880
у Новоме Саду

могу се добити под гаранцијом најбоље каквоће следеће справе:

тријери, ветрењаче, прекрупљаче, сечке, крњаче, плугови, за једну, две или три бразде, **сејаче, справе, што грожђе круну, справе за цеђење вина, мешине, визири, биљеговина, метерски мера (рифова), цимената, справе за мерење петролеума, све врсте славина, врањева и чепова** итд.

Целокупни млина, као и све друге **пољопривредне и индустр. машине** могу се по најјефтинијој цени и на одплату у ратама добити.

Оправке сваковрсних машина извршују се у **сопственој радионици** најбољим начином.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.